

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-ogerske dežele:
celoletno . . . K 25—
polletno . . . K 12-50
četrletno . . . K 6-30
mesečno . . . K 2-10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28—
za vse druge dežele i. Ameriko K 30—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (insete)** se plačuje od čveterostopne petit vrste po 12 h, za večkratne natis primeren popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Štev. 220.

Telefonska številka 65.

Celje, v pondeljek, dne 27. septembra 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Zakonita določitev nemščine kot razpravnega jezika v štajerskem dež. zboru.

Gradec, 27. sept. „Montags Zeitung“ poroča na uvodnem mestu, da name-rava zveza nemških nacionalnih poslancev v štajerskem deželnem zboru predlagati, naj se določi nemščina zakonitim potem kot razpravni jezik v deželnem zboru. Jutri ima ta zveza pred sejo deželnega zbora posvetovanje v tej zadevi. „M. Z.“ poroča nadalje, da bi glasovali za imenovani predlog nemški nacionalci, krščanski socialci in socialisti. Zastopniki veleposestva so se doslej izjavili proti njemu. — Mi moremo za danes le reči, da bode deželni zbor poprej razbit kakor bodo mogli Nemci to svojo nakano uresničiti. Mi smo trdno prepričani, da bi nastal tak vihar ne le v deželni zbornici temveč tudi na Sp. Štajerskem, ako bi Nemci resno vstrajali na tej blazni zahtevi, ki hoče napraviti jezik tretjine prebivalstva na Štajerskem brezpraven, da bi bilo vsako resno delo deželnega zbora onemogočeno. To si naj oni krog, ki bi v resnici radi ovirali pametno delovanje deželne zbornice, dobro zapomnijo.

Vsenemštvo in Avstrija.*)

Vsenemška ideja.

Dalje.

1879. l. je bila Avstrija prisiljena vstopiti v trozvezo; s tem je bila dana berlinski vladni garancija, da je nadvlada devetih milijonov Nemcev nad 15

*) Glej „Narodni Dnevnik“ št. 202, 204, 205, 213.

milijonov Slovanov v Avstriji za vedno zajamčena. Slovani so se pa vkljub vsem pritiskom vendar le razvijali in ko je prišlo l. 1897. do tega, da je grof Badeni izdal znane pravičnejše jezikovne naredbe za Češko, ki so pričale, da se avstrijska politika nagiblje zopet k federalizaciji države, so nemški žurnalisti jasno in glasno dolžili habsburško dinastijo, da se je izneverila svojemu poslanstvu in da „nemštvo“ zatira. To je usodepolna zmeta, ki jo tudi avstrijski Nemci še zelo goje, misliti, da je cesar Franc Jožef prijatelj nemštva avstrijskega nemštva.¹ „Prijaznost cesarja Franca Jožefa do nemštva, je in ostane legenda.“² „Očividno je ostala ta zavezniška zvestoba popolnoma enostranska. Kajti ko je Bismarck sklenil zvezo z Avstro-Ogrsko, je Avstrija bila še nemška.“³ „Slaviziranje“ Avstrije je po mnenju Vsenemcev že preveč napredovalo, avstrijski Nemci sami niso mogli vlade prisiliti, da bi bila Badenijeve jezikovne naredbe preklicala, zato so v Berlinu sklenili, da se pobrigajo oni za to. „Gegenwart“ je pisala o tem: „Prišel je trenotek, ko mora Nemčija stopiti iz rezerve. Tako vse kaže na to, da so poslali iz Berlina prijateljski svet na Dunaj.“⁴

Ta članek je priobčila „Gegenwart“ julija 1899. Mesec kasneje sta se sešla Bülow in Goluchowski na Semeringu; kancelar Hohenlohe je posetil malo kasneje cesarja Franca Jožefa v Ischlu in nekoliko tednov potem je dal grof Thun ostavko, čeprav je imel v parlamentu še večino na svoji strani.

¹ Hannoverscher Kurier od 8./2. 1899.

² Ibid.

³ Die deutsche Politik der Zukunft.

⁴ Questions diplomatiques et coloniales 1./8. 1899.

Thunu je sledilo uradniško ministerstvo, katero je 17. oktobra 1899. preklicalo jezikovne naredbe.

Upliv Vsenemške Zveze na nemško vnanjo in po tej na notranjo in vnanjo politiko Avstrije je jasen.

Da bi svojo politično moč nad Avstrijo tem bolj utrdili, vrgli so Vsenemci idejo o Zollvereinu v svet. Iz Zollvereina se je razvila Nemška Zveza (Bund), potem Nemška država in iz razširjenega Zollvereina se bode razvila velika Nemčija, obsegajoča tudi avstrijske dežele.

To idejo širijo po časopisju in brošurah in danes sedi nje zagovornik g. Riedl kot prvi sekcijski šef v avstrijskem trgovinskem ministerstvu.

Vsenemška ideja si pa ni osvojila samo nemškega cesarja, njegovih diplomatov, sodnikov, političnih uradnikov, vojakov, učenjakov, umetnikov in novinarjev, pridobila si je tudi že katoličane na Nemškem, kateri še do nedavno niso hoteli o tem vedeti. Katoličani na Nemškem računajo tako-le: V Nemčiji je 17½ mil. katoličanov proti 31 milijonom protestantov; v Avstriji je med 9 milijoni Nemcev komaj 500 tisoč protestantov. Kakor hitro bode Avstrija priključena k Nemčiji nas bode 26 milijonov katoličanov proti 31 in pol milijona protestantov; potem si bomo s protestanti skoro jednaki, da, še več, v središču Evrope stvorimo kompaktno katoliško državo in Rim bode končno prisiljen opirati se na Nemčijo in ne več na Francijo, katere vlada mu je sovražna. Naši katoliški interesi se torej popolnoma krijejo z interesi Vsenemcev.

Časi, ko se je protestantska Nemčija bala pomnožiti število svojih katoličanov, so že davno minuli, kulturkampf je za Nemce za vedno končan, odkar se je upliv Rima vpregel v voz

Viljemove „svetovne politike“. V Berlinu ne poznajo več verskih pomislekov in klerikalci v Avstriji tekmujejo z Vsenemci v pripravah za definitivno aneksijo Avstrije k Nemčiji. Zadnji dogodki na Dunaju in na Nižje Avstrijskem ter sklepi kršč. socialne stranke to jasno dokazujejo.

Dalje prihodnjic.

Politična kronika.

v Češki deželni zbor. V „Union“ piše češki deželni poslanec grof Deym v članku „Pogum za mir“ sledeče: Iz poročil, katera so došla o zadnji konferenci klubovih načelnikov v javnost, je razvidno, da morajo sedaj zastopniki nemških strank dokazati, da imajo res pogum za mir. Čehi so z dovoljenjem da se vladne predloge izroče posebnemu odseku v posvetovanje, pokazali, da so pripravljeni za mir. Ako pa so naši poslanci istočasno zahtevali, da se rešijo važna gospodarska vprašanja, moramo to zahtevo smatrati le kot zavest, da je treba izpolniti gotove dolžnosti proti deželi in volilcem. Ker se že Nemci tolikokrat postavljajo s tem, da baje plačajo več davka, morajo tudi imeti interes na rešitvi gospodarskih vprašanj, osobito z ozirom na potrebno sanacijo deželnih financ, in bi bilo nezdružljivo z njihovo odgovornostjo kot ljudski zastopniki, ako bi preprečili delo v deželnem zboru. Jaz še vedno nisem do-cela zgubil upa na delazmožnost češkega deželnega zbora, posebno ker je od tega odvisna tudi delazmožnost parlamenta. In ker so Nemci v parlamentu med takozvanimi delavoljnimi strankam, bi se pač ne strinjalo s temi njihovimi principi, ako bi z geslom „izključitev vseh gospodarskih vprašanj“ onemogočili vsako delo v češkem deželnem zboru. — Kakor poročajo iz Dunaja

LISTEK.

Credo ljubezni.

Iz knjige: „Žene umetnikov“ od Alfonza Daudet, posl. Josip N.

Vedno si je želela postati žena kakega poeta! . . . Toda kruta usoda ji ni izpolnila njenih romantičnih in častihlepnih sanj, ampak ji, prisodila tiho in skromno življenje ob strani bogatega rentirja, prijaznega in jovijalnega človeka, ki je bil nekoliko prestar za njo in ki je imel edino strast — nedolžno in neškodljivo — namreč za vrtnarstvo. Kratil si je čas z vrtnarskimi škarjami v rokah, oskrboval in obrezoval zbirke finih cvetk, cepil, kuril v cvetličnjaku in zalival grede. Vse to seveda ni zadoščalo ujemnemu srcu, ki je bilo polno idealov. Vendar pa je živela z njim deset let dolgočasno in jednolično življenje, hodila z njim po vrtu, slušala rezignirano monotonemu rožljanju njegovih škarij in šumenju vodnih curkov, kadar je škropil košate grede. S svojo ženo je ravnal ta strasten prijatelj vrtnarstva po istem merilu, kakor s svojimi cvet-

licami. Natančno je opazoval temperaturo v salonu, ki je bil ves v cvetkah, varoval jo uplivov aprilovega mraza ali prezgodnjega solnca v marcu; kakor je puščal cvetlice v lončkih v določnem času na prostem ali pa jih je spravil v cvetličnjak, tako je določeval tudi za ženo strogo metodičen način življenja, vedno z ozirom na toplomer in lunine spremembe.

Tako je živela dolgo časa med štirimi zidi, ki so obdajali vrt, tiho in skromno kakor vijolica; vendar pa je hrepnela vedno po tujih vrtih, ki niso tako natančno in po vseh vrtnarskih pravilih vrejeni, kjer rastejo v prostosti in pod toplejšim solncem veje brez ovir in kjer se cvetke plezalk, polne raznobarnih in babinih cvetov, bujno vzpenjajo po najvišjem drevju. O takih vrtovih sanjajo in pišejo le pesniki. Zato je rada čitala skrivoma pesnike, ker cvetkoljub ni imel smisla za poezijo. Brez izbire in načrta je požirala najslabše pesni, če je le našla v njih kako rimo na „ljubezen“ in na „srce“; potem pa je zaprla knjigo in sanjala cele ure in vzdihovala: „O, to bi bil mož zame!“

Vse to bi bilo ostalo pri starem upanju in hrepenenju, če bi je v teh letih okoli tridesetega leta, ki odločajo o čednosti žen, kakor poldan lep ali slab dan, ne bil srečal nepremagljivi Amaury. Amaury je bil poet, jeden izmed tistih prenapetnežev v fraku in rokavicah, ki čitajo po salonih, v motni luči lestencev, malanholično uprti ob kamin, zanosne speve svoje ljubezni, svojega hrepenenja in obupa. Bil je pravi prototip pesnikov te vrste. Nesrečen od glave do pet, globokih oči in bledega lica; friziral se je po rusko in si mazičil brke z ogrsko pomado. Bil je to človek, ki je obupaval nad življenjem — kakor jih ljubijo zlasti dame — oblečen pa vedno po najnovejši modi, liriki, katerega genijalnost se je kazala le v umetno zavozljani ovrtnici, narahlo pripeti pod vratom. Treba ga je bilo le slišati, kadar je s tihim in tresočim se glasom deklamiral kak odlomek iz svoje pesnitve „Credo ljubezni.“ Zlasti sledeči verz je očaral vse:

V ljubav verujem kot v najvišjega Boga! . . . Seveda se je sumničilo tega Pavliho, da se je tako malo zmenil za Boga, kakor za kaj drugega; ženske

pa se za tako malenkost ne brigajo dosti. Mikale in očarale so jih njegove sladke besede. Kadar je Amaury recital svoj „Credo ljubezni,“ so sedele okoli njega po vrsti, odpirale svoje roznate kljunčke in požirale s vsa slastjo njegove sentimentalne verze. Pomislite samo! Poet, ki ima tako lepe brke in ki veruje v ljubav kakor v najvišjega Boga . . .

Tudi cvetličarjeva soproga se je ujela na njegove trneke. Ko je slišala pesem trikrat zaporedoma, je bilo po njej. Ker pa je imela v svoji sanjavi naravi nekaj časti in ponosa, je sovražila dvomljivost in negotovost. Saj je tudi poet v svojem Credo izrecno zatrjeval, da ima smisel le za tisto vrsto ljubimcev in oboževalcev, ki nosijo glavo pokonci in prezirajo družbo in postave. Vzela si je torej njegov Credo ljubezni kot merilo, pobeignila nenadoma iz vrta v Autenilu in hitela v naročje svojega poeta. „Ne morem več živeti s tem človekom! Reši me!“ Pri takih prilikah se imenuje namreč soprog vedno „ta človek“. V tem slučaju je bil to cvetkoljub.

Dalje prihodnjic

vlada še vedno ni zgubila upa, da se bode dalo doseči vendar sporazumljenje glede dnevnega reda v češk. deželnem zboru.

v Volilni zakon za kraljevstvo Poljsko in devet zapadnih gubernij na Ruskem. Rusko ministerstvo je izdelalo načrt volilnega zakona v občinske zastope in druge korporacije za kraljevstvo, Poljsko in devet zapadnih gubernij. Zakon sloni na temelju kurij po narodnosti in ima namen zasigurati ruskim manjšinam, kjer so, primerno zastopstvo, židovsko premoč pa omejiti, tako da se na Ruskem ne bode moglo isto zgoditi ko v Galiciji, kjer imajo Židje po mnogih občinah skoraj izključno vso oblast v rokah ne da bi se le količkaj ozirali na svoje kristjanske soobčane. V mestih, koder je nad 50 odstotkov Židov, si bodo mogli ti vendarle izvoliti samo petino obč. odbor. Židje tudi ne smejo biti župani.

v Politična kriza na Ogrskem. Kakor poročajo iz Dunaja, še Wekerle v soboto ni pismeno dal cesarju demisije ogrskega ministerstva, temveč se to zodi še le danes. Po sobotni audijenci je rekel Wekerle, da se ima sedaj cesar odločiti, ali sprejme njegov načrt za rešenje krize z znanimi kompenzacijami ali pa Kossuthov, ki stremi za gospodarsko ločitvijo obeh državnih polovic. Prav možno je tudi, da ne bode cesar sprejel nobenega, temveč da bode skušal z uradniškim ministerstvom na Ogrskem provesti volilno reformo. To bi bilo tudi v smislu prestolonaslednikove. Velik vpliv na potek krize, bode imela jutrišnja prva seja ogrskega državnega zbora. Baje namerava takozvana bančna skupina neodvisne stranke na vsak način provocirati škandale.

Drobne politične novice.

Obnovljenje trozveze. Kakor smo poročali, so priobčili nekateri francoski in italijanski listi vesti o obnovljenju trozveze — a to zaradi drugačnega položaja na Balkanu. Dunajska oficijozna „W. Allgemeine Zeit.“ imenuje te vesti prazne izmišljotine. Dogodki na Balkanu so mariveč izzvali pri vseh treh trozveznih velevladstvih eden in isti odmev (?). Temu nasproti pa piše turinska „Stampa“, da so dobre in prijateljske razmere med Avstrijo, Nemčijo in Italijo le tedaj mogoče, ako se prvi dve odpoveste „drangu“ na Balkan...

v Razpust hrvaškega sabora. „Obzor“ javlja iz Budimpešte, da so vse vesti o razpustu hrvaškega sabora za sedaj neosnovane. Ako se banu Rauchu vobče posreči doseči tozadevno dovoljenje, utegne slediti razpust hrv. sabora še le meseca februarja 1910 in nove volitve bise potem vršile na spomlad.

v Sklicanje avstrijsk. državnega zbora. „Poljska Korespondenca“ poroča, da ni izključeno sklicanje državnega zbora še le 5. novembra. Merodajni poljski politiki namreč žele, da se poprej reši volilna reforma v poljskem deželnem zboru, zaradi katere so nastale med poljskimi strankami velike rasprtije. Posl. Stapinjski je celo izstopil iz odseka za volilno reformo v gališkem deželnem zboru.

v Ženitev portugalskega kralja. Nemški listi, ki poročajo, da se bode portugalski kralj Mamul oženil z najstarejšo hčerko vojvoda Fife, zeta kralja Edvarda, pripominjajo, da s tem Anglija priklaplja nov člen k verigi, s katero sklepa ibernski poluotok. Lisabonski listi pišejo, da namerava kralj Manuel začetkom novembra večje potovanje in sicer pojde čez Madrid in Pariz na Angleško, kjer se bode poročil.

v Vojna pri Melilli. Iz Ma-

drida poročajo, da so Kabyli prosili Španjolce za mir. General Marina je stavil zelo trde pogoje, a je začasno ustavil streljanje na Kabyle. Potrjena še ta vest ni. — Francozi se vznemirjajo, ker je nek španski vojaški list pisal, da se Španija ne sme po končani vojni zadovoljiti samo z okupacijo rifskega ozemlja temveč mora zasesti večjo pokrajino kot poročstvo za mir. Francozi pravijo, da hočejo imeti Španci ozemlje Tetnan in Larache.

Dnevna kronika.

v Nov konflikt s poštnimi uradniki je zopet nastal na Francoskem. Ti zahtevajo za svoj sindikat državno priznanje, a Millerand ne dovoli. Časniki pravijo, da je Millerand s svojo popustljivostjo kriv, da uradniki vedno več zahtevajo.

v Španski republikanci se zopet oglašajo. Oni zahtevajo, da se še pred oktobrom izvede pred Melillo odločilna akcija, da zamorejo potem biti sklicani „cortes“ (državni zbor), ki bodo vladajoči sistem nekoliko izpremenili.

v Oderuha Möllerja so zaprli v Budimpešti. Honvedski nadporočnik Viragh je pred svojim samomorom napisal, da ga je Möller preveč odiral. Nadalje je dospelo iz Erlangena naznanilo tvrdke Reininger, Gebert in Schall v Budimpešto, da je njen tammošnji zastopnik Kohlwass poveril precejšno vsoto in z njo pobegnil. Kohlwass so prijeli v Welsu in on je priznal poneverjenje, a je dejal, da ga je Möller zelo gulil in ga slednjič napotil, patvoriti menico za več tisoč kron.

v Stolico za zrakoplovstvo ustanove na ruskih tehnikah in sicer v Petrogradu, Kijevu in v Novočerkasku. Na novočerkaski tehniki bodo združena teoretična predavanja s praktičnimi vajami v zrakoplovstvu.

v Virovitiška veleposestva v Slavoniji. Hrvatska ljudska napr. stranka je na svojem zborovanju o binkoštih l. 1907 opozorila hrvatsko javnost, da prodaja knez Schaumburg-Lippe svoja posestva v obsegu 60.000 oralov v Virovitici. Stranka je takrat v posebni resoluciji pozvala hrvatsko vladu, naj kupi ta veleposestva, da ne pridejo v tuje roke. Od tistega časa do pred kakim dobrim mesecem je bilo tozadevno vse tiho. Čulo se je le, da v imenu kneza Schaumburg-Lippe mešetari zaradi prodaje neki knez Wrede, in pred dobrim mesecem se je izvedelo, da je ban baron Rauch kupil Virovitico za 42 milijonov kron. Ostro napadajo hrvatski časopisi ne nakup posestva kot tak, ampak način nakupa, pri katerem je mešetar knez Wrede zaslužil gotovo lepe milijone. A napredno hrvatsko časopisje in hrvatska napredna stranka je takoj začela tudi z akcijo, da se onemogoči enak dogodek, kakor se je svoj čas zgodil v Daruvaru, kjer je hrvatska poljedelska banka kupila velikanska veleposestva, hoteč jih kolonizirati s Hrvati ali vsaj s Slovani, a je vsled premajhne agilnosti na hrvatski strani prišlo do tega, da so se naselili tam zvečine Madžari in Nemci. Virovitica mora ostati hrvatska, to je klic, ki gre skozi vse rodoljubno hrvatsko časopisje, ker če se tam naselijo Madžari ali Nemci, potem Slavonija ni več hrvatska. Na sestanku krajevene organizacije hrvatske napredne stranke v Brodu je referent v tej zadevi Gjuro Kopač baš o kolonizaciji obširno govoril. Ker bo treba kolonizirati najmanj kakih 30.000 oralov, bo treba vsaj 1500 do 2000 kmet-skih obitelji. Slavonca, je dejal Kopač, od narave ni pridobiti za kolonizacijo, zato treba naselnike iskati drugje. V prvi vrsti, je povdarjal, se bomo morali obrniti do Slovencev. „Ti so nam soroden, zdrav, krepek in napreden element, s katerim bi mi mnogo pridobili, posebno v Slavoniji.“ Opozarjamo slovensko javnost, slovensko inteligenco, naj med onimi, ki se hočejo naseliti kje v tujini, vplivajo na to, da se naselijo v Slavoniji, kjer se jim odpira bogat vir gospodarskega blagostanja. O stvari se bo itak še v naši javnosti moralo razpravljati.

a Novo bosansko spominsko meddajlo je ustanovil cesar povodom pri-klopljenja Bosne in Hercegovine. Ta bodi izraz cesarjevega zadovoljstva nad

uspehi, ki jih je Avstrija za bosanske krize dosegla. Od cesarja priznani statuti predpisujejo, da dobijo to meddajlo vsi uradniki, ki so bili 5. oktobra v deželni ali občinski službi v Bosni, potem vsi oficirji in vojaški uradniki, ki so onega dne služili aktivno pri 15. zboru in slednjič uradniki in sluga skupnega finančnega ministerstva. Ta spominska medajla rangira za vojaškim jubilejnim križcem.

a Imenovanje sodnikov na Češkem. Češki listi priobčujejo iz sodniških krogov članek, iz katerega se zrceli velika nezadovoljnost čeških sodnikov z zadnjimi imenovanji. Sodni upravi se grozi, da če bode šla po tej poti naprej, utegne doživeti tako pasivno rezistenco, da se bode na njej vzgledovala cela Evropa.

a Občna delavska in težaška stavka v Splitu. V Splitu so se dolgo časa vodila med gospodarji vinogradov in njihovimi težaki in najemniki pogajanja zaradi nekaterih olajšav in zboljšanja plač. To vprašanje je že lani ostalo nerešeno in tudi letos so sedaj, ko se je trgategv pričela, gospodarji takoj pretrgali pogajanja. Vsled tega je izbruhnila splošna stavka težakov v vinogradih. Pridružili so se jim tudi mestni delavci. Stavka je tako razvita, da se po Splitu celo trgovine zapre.

v Aeroplan bodočnosti. Brazilijanec Santos Dumont, ki prebiva sedaj v Parizu, je obrnil zopet pozornost na se kakor pred 10 leti, ko je bil poizkusil svojo srečo z vodljivim zrakoplovom. Sedaj hoče Dumont operirati samo z letječimi stroji. Glaven njegov namen je bil, da ni aviatik samo za šport, ampak da misli pri tem na praktično stran in po dolgem trudu se mu je posrečilo izdelati monoplan „Demoiselle“. Ta priprava je zelo jednostavna, brez vseh pritklin, ki tvorijo druge enake stroje tako komplicirane. Poleg tega je „Demoiselle“ zelo mal, da mu ni treba veliko prostora.

Santos Dumont trdno upa v bodočnost zrakoplovstva. Nekemu sootrudniku „New York Herald“ se je izrazil, da on veliko lažje leta po zraku, kakor pa vodi avtomobil. Tudi varno je bolj, samo če se človek sme zanesti na stroj. Biplan se sicer zelo odlikuje, ali za njega ima monoplan večji pomen. Misli, da je to stroj bodočnosti. Ljudstvo ga bode baje rado sprejelo, izlasti ker je jednostaven in mal. Misli celo, da bode s časom možno, izdelati še manjši aeroplan kakor je „Demoiselle“. Glavni pogoj je, da se nabavi motor z večjo potencialnostjo. Z motorom 30 konjskih sil je mogel preleteti 80—100 km na uro. Sedaj stane tak aeroplan 5000 frankov, a v bodoče bode mnogo ceneji. Santos Dumont pravi, da lahko tudi za kak trenutek izpusti krmilo, četudi leti 100 km na uro, dočim se pri avtomobilu na to ni ne sme misliti. Prepričan je, da bo v kratkem času aeroplan prešel v splošno rabo.

v Zveza mej Trstom in Nizozemsko Indijo. V trgovinskem ministerstvu se je pod predsedstvom ministra za trgovino dr. Weisskirchnerja vršila konferenca o uvedbi direktne zveze mej Trstom in Nizozemsko Indijo.

v Jugoslovanska dijaška zveza. „Dnevni List“ poroča iz Beograda, da prevzame beligradska vseučilišna mladina inicijativo za organizacijo jugoslovanske dijaške zveze.

v Vojaški novinci gredo letos po naredbi vojnega ministerstva te le dni pod zastavo: enoletni dobrovoljci 1., nadomestni rezervisti 5. in drugi 7. oktobra.

v Mednarodni shod časnika je vrši v Londonu. Vlada mu je priredila 24. t. m. zajutrek, katerega se je udeležilo 500 oseb.

v Primas nemških deželnih cerkev, škof dr. Rördam, je umrl v Kopenhagenu, star 77 let.

v Wright, Bleriot in Farman. Wilbur Wright se je izrazil, da Bleriotov in Farmanov leteči stroj krši njegov patent. On in brat bodeta ona dva posnemovalca tožila.

v S severnega tečaja. „New York Herald“ priobčuje sliko ledene puščave na severnem tečaju, kakor jo je posnel Cook. Vidi se na sliki Cookov šotor, ameriški prapor in oba eskima.

v Nepostavno se je manipuliralo v Pragi pri vpoznavanju rezervistov. Mnogo je namreč dospelo mrtvaških listov, vsled česar so rezerviste črtali iz polkovnih imenikov. Sedaj se je iz-

postavilo, da je vse ponarejeno — list in uradni pečat.

v Neplačani vohun je nadporočnik Friese v Pragi. Svoj čas je špijoniral v Srbiji, a sedaj mu vojaški erar noče izplačati obetanih 20.000 kron. Pri tožbi se je pokazalo, da je poslanec Klofač dal Frieseju več priporočilnih pism za srbske velikaše. Sedaj časniki ljuto napadajo Klofača, češ, to ni pri-vatna zadeva, ampak dogodek, ki za-more češki narod pred Srbi očrnuti.

Konservativno muslimansko stranko za Bosno in Hercegovino so nedavno ustanovili nekateri mohamedanski veleposestniki, agi in begi na sestanku v Sarajevu. Ta stranka bi bila nekaka posredovalka med obema že obstoječima muslimanskima strankama. Temeljni program nove stranke je konservatizem na eni in obramba agrarne posesti na drugi strani. Izključen je vsak naci-onalni šovinizem. Nova stranka namerava tudi izdajati svoje glasilo. V muslimanskih krogih se izraža mnenje, da je jako dvomljivo, če bo imela stranka kake uspehe.

Pearyju vedno manj verujejo, izlasti ko so mu astronomi dokazali novo neresnico. Peary namreč trdi, da je 6. aprila bil na 89 stopinji in 57 sekundi in da je tam opazoval nebo, ko se je oblačje, ki je mesec zastiralo razšlo. Sedaj pa se je oglasil italijanski astronom Faccin da Schio v Bergamu, ki trdi, da to ni res, ker se oni čas na oni višini mesec sploh ne vidi, kajti on je izven vidokroga. Profesor Zoffa, ravnatelj rimskega observatorija se strinja popolnoma s Faccinom. Sedaj je dvojno možno. Peary ali sploh meseca ni videl, ali ga pa je; potem pa ni bil oni dan tam gori.

Dopisi.

v Iz Slovenske Bistrice. Ni sicer naša navada, da bi odgovarjali znanim dopisnikom renegatskega lista „Marburger Zeitung“, lažnjivemu kljukecu, ki se je v 23. številki spet zgledil, in na impertinenten način blati v dopisu o nemški šoli tukajšnje Slovence, pa moramo vendar dati malo pojasnila.

Pričakovali smo, da bode poletni počitek dopisniku saj razburjene nemškutar-ske živce malo uravnaval, pa smo se zmotili, ker je začel že spet grizti krog sebe. V tem slučaju se njegova zlobnost, ki je že splošno znana, kaže v najjasnejši luči... Piše, da je število šolskih otrok v nemški šoli letos poskočilo, in da ni nič pomagalo, da so „slovenski vročerkvrneži“ javno in skrivno hujskali, obrtnikom in meščanom grozili z družabnim in gospodarskim bojkotom, če so hoteli dati otroke v nemško šolo, in čujte in strmite: „otrokom smo obljubovali po 1 K na dan, da bi se uprli obisku nemške šole, in bili so dečki korenjaki, ki so se daru raje odrekli.“ Lažnjivec nesramni! Človek res ne ve, ali bi se mu smejal ali bi ga pomiloval zbog takih zlobnih laži. Po-vej nam le enega „slovenskega vročerkvrneža“, ki je s tako strastjo bodisi javno bodisi skrivaj proti nemški šoli delal. Dobro bi bilo, ako bi jih imeli takih vročerkvrnežev; kajti potem ne spravite v nemško šolo niti 50 otrok. Pa žalibog nam jih manjka, a imate jih vi. Ali naj vam povem kaj iz agitacijskega potovanja nadučiteljev Schiestlina in Kolletniga, župana Stigerja in drugih tekij? Ali vam ni Stiger pripovedoval, kako je obdeloval neko ženico v mestu, kateri je rekel, ko je videl, da vse besede, nič ne pomagajo, da naj pač otrok ostane vedno „Trottl“, in vam ni nič pravil o drugi ženici v Prebukovji? Zakaj ne poveste, kaj se je od nemške strani otrokom vse obljubovalo, če pridejo v sulferajnsko šolo, in s kakšnimi podlostmi se je odgovarjalo od obiska okoliške šole? Mi smo premirni in preznačajni, da bi nemškutarstvo posnemali v njegovi „kulturni podivjanosti“. Resnica je, da se od naše strani ni letos niti korak storil zoper obisk nemške šole. Nasprotno: namesto da bi se bila na naši šoli ob zaključku priredila kaka slavnost, pa so Slovenci le podpirali zaključno slovesnost na nemški šoli, pri kateri je sodelovala Narodna godba in slovenski duhovnik, katerega pri vsaki priliki blatite na ostuden način. Potem pa še govorite o slovenskih vročerkvrnežih! Da, da hud tobak za nekatere. Morebiti vam bodemo pa za tako ironijo še vedeli zahvalo.

Obisk slovenske okoliške šole pa je vkljub strastni nasprotni agitaciji vendar le tudi letos jako zadovoljiv. Želeli bo le, da se slovenski krogi za to šolo odslej malo bolj interesujejo. Kolikor nam je znano, so že storjeni koraki, da se bo de veliko število šolskih otrok tudi letos obiarilo z oblati. Krajni šolski svet, ki je sedaj v sloveuskih rokah, pa naj skoro skrbi za to, da bo na slovenski šoli, zoper katero si nemškutarji toliko jezik brusijo, samoslovenski napis namesto sedajnega samonemškega, ki je naravnost sramota za našo okolico, in pa za to, da se šolska telovadnica zapre za nemške turnarje. To bo najboljše plačilo nemškutarskim lažnjivcem.

Končno si pri tej priliki usojamo gospoda davkarskega oficijala Illovška opozoriti na to, da ne sme misliti, da si sme nam nasproti vse dovoliti. Če ga že ni sram, da pohaja skoro vsako šulferajnsko in turnarsko prireditve, med tem ko se izogiblje slovenskih, in da obiskuje hči slovenskega očeta in matere! Hrvatice šulferajnsko šolo, naj mu bo; nikdo mu tega ne zameri, ker poznamo značaj, toda naše slovenske šole in slovenskega učiteljstva pa si tudi od njega ne pustimo blatiti. Bomo že vedeli primerno priporočati tudi njegovo pekarijo.

Štajerske novice.

Klerikalni junaki pred sodnijo.

Danes bi se imeli vršiti pred mariborskim porotnim sodiščem dve obravnavi; jedna proti frančiškanskemu patru Anzelmu Murnu iz Nazarja in znanemu Cenčiču, odgov. uredniku „Straže“, ker sta žalila na časti gosp. nadučitelja Knafliča v Kokarjih, druga pa v enaki zadevi proti župniku g. Gomilšek v št. Petru na Medvedjem selu in nekemu Rakoviču, ki je za Korošca odgovoren pri „Slov. Gosp.“ Tožitelj je šmarski okrajni tajnik g. Graner. Obe obravnavi se se preložili, ker je izginil Cenčič iz Maribora „na dopust“ bogvekam in se mu ni moglo dostaviti prijazno vabilo k porotni obravnavi. Niti pri „Straži“ niti pri njegovem hišnem gospodarju ne vedo, kam se je zgabil. Zanimivo pa je, da se je zgubil tudi okrogli pater Anzelm! Ko so mu hoteli dostaviti enako vabilo kot Cenčiču, so pri sodniji zvedeli, da je odpotoval, neznano kam! V samostanu baje nič ne vedo, kje je; ako so pobožni očetje malo lagali, se jim to gotovo mora šteti kot zasluga za nebesa v takem slučaju! Nadalje je župnik Gomilšek izjavil, da še vedno nabira dokazilno gradivo za svojo žalečo trditev in da se mu naj dovoli rok za nadaljnje nabiranje. Njegov zastopnik, dr. Pegan iz Ljubljane je tudi naznanil, da zaradi najnih opravkov ne more priti v Maribor k obravnavi, ki se bo torej preložila. Taki junaki so naši klerikalci, kadar bi bilo treba razne Bognu dopadljive lumparije zagovarjati pred sodnijo!

O odklonjeni dr. Benkovičev predlog za podporo po toči zadeva katastr. občine št. Jur-okolica, Sveti Štefan, Marno, Sv. Jedert, Sv. Kristof, Belovo, ki so bile potolčene v noči od 3. do 4. avg.; nadalje se je predlagalo podporo za po toči oškodovane polit. občine Marija Gradec, Dol, Hrastnik (Trbovlje), Svetina, Prožin pri Teharjih, Teharje, Celjska okolica, deloma Jurklošter. — Posestniki po vseh teh imenovanih krajih se naj zahvalijo nerodnemu postopanju svojega „kmečkega“ poslanca dr. Benkoviča, ako se ne bo de vsled odpora razdraženih Nemcev v dež. zborn v polni meri oziralo na nje.

O Sadovi nemških šol. V celjski meščanski šoli sedita dva brata, doma iz Celja. Jeden je zapisan kot Nemec, drugi kot Slovenec. Do tega je došlo tako: jeden je bival dalje časa v št. Jurju, obiskoval tam slov. ljudsko šolo in se čuti danes Slo-

venca, drugi pa je obiskoval doma nemško ljudsko šolo in je danes „Nemec“, dasi sta oče in mati slovenskega pokoljenja.

O Odhodnico so priredili minuli petek celjski člani izvrš. odbora nar. stranke in pa Nar. založba g. uredniku Ljud. Furlaniju, kateri se zaradi svoje bolehnosti preseli v Cornwall na Angleškem. G. dr. Kukovec je ob tej priliki omenjal velike zasluge, katere si je pridobil g. Furlani za razvoj štaj. naprednega časopisja in napredne misli pri nas. Njegovo delo pri „Domovini“ in sedaj pri „Narodnem Dnevniku“ ostane vsem nepozabljivo. V imenu tovarišev se je od g. Furlanija poslovil urednik Lešničar, v imenu prijateljev pa dr. Lipold, kateri je osobito povdarjal dobre stike, ki jih je skrbno gojil g. Furlani z akademično mladino, navdušujoč jo k vstrajnemu delu za napredno stvar in navajajoč jo s svojim bogatim znanjem k novim idejam in ciljem. Štajerski naprednjaki zgubimo veliko z odhodom g. Furlanija; naj nas v svoji novi domovini ne pozabi in tamkaj kmalu ozdravi!

Shika iz Celja. Trobenta zapoje po mestu, na miklavškem hribu počí strel: nekje gori. Vse hiti pred rotovž in poizveduje, kje gori. V kratkem času je brizgalna na ulici, moštvo prihaja, a konjev ni od nobene strani. Čakajo, letajo na vse strani, kar traja cele pol ure. Ljudstvo napeto čaka, kedaj se naši dični prostovoljni brambovci premaknejo in odidejo na kraj nesreče. Tu naenkrat zakliče nekdo: Pozor! Odstopite! In moštvo odpelje brizgalno nazaj v častiti rotovž, ker v celem mestu ni mogoče dobiti para konjev, če pri Slovencih v okolici gori. — Vse to se je godilo minulo soboto zvečer, ko je v žalski okolici, pri št. Jederti gorelo.

O Pri Sv. Lenartu v Slov. Gor. hočejo prirediti nemškutarji 10. okt. otvoritveno slavnost tamkajšnje šulferajnske šole. Že sedaj vabijo svoje somišljenike iz Maribora, Ptujia itd. — Slovenci zahtevamo izdatno varstvo za svoje življenje in imetje!

O Linhart pred mariborsko poroto. Dne 30 t. m. se vrši pred mariborsko poroto obravnavo proti uredniku umazanega in nevednega renegatskega lističa „Štajerca“, Linhartu. Toži ga drameljski župnik Ogrizek zaradi razžaljenja časti.

O Sodna obravnava Aistrich-Woschnagg se vrši v četrtek 30. sept. dop. v Celju.

O V slovenski kmetijski šoli v št. Jurju ob j. ž. bo de prostora za 25 učencev in sicer bo de 10 prostih mest in 15 za plačujoče gojence (letno 280 kron). Ponk se bo de pričel z novembrom 1909. Doslej se je oglasilo za obisk 33 pros. Nar. den. zavodi in okr. zastopi so določili lepo vrsto stipendij za obiskovalce šentjurjske šole; odlikuje se ptujška Posojilnica, ki je določila 4 stipendije, šmarski okr. zastop 3, mariborska Posojilnica 1 in vranski okr. zastop 1(?). Zadnji „Slov. Gosp.“ dela torej šmar. okr. zastopu očitno krivico, ker trdi, da se še noben okrajni zastop razen vranskega ni zganil z določitvijo kake ustanove.

O Iz Šoštanja. V zadevi našega dopisa o razmerah v šoštanjskem okr. zastopu se nam piše, da se pri odborovih sejah govori slovenski in se pišejo slovenski zapisniki, nadalje da je okr. zastop še od poprej dolžan samo 15 tisoč kron in da se je premestitev okr. ceste v Velenju tudi sklenila že l. 1907.

O Čast našemu uradništvu, živila njegova narodna zavest! Slovenski poštni uradniki v Mariboru so obljubili 3 kamene za narodni obrambni sklad, a narodni železničarji celo 5.

Podpisanih je torej zopet 8 novih. v znesku 1600 kron. Posnemanja vredno! Kaj pa drugod?

O 50. shod nemških filologov in pedagogov se prične jutri v Gradcu. Nabira se sedaj med prijatelji nemške znanosti glavnic, katere obresti se bo de porabile za stipendij raziskovalcem klasičnih starin.

O Uspeh konjerejca. Posestnik Ferdinand Kaufmann v Gaju pri Trbojah (Gai bei Trofaiach) je prodal dva nedorasta žrebca domače reje državi za 8000 kron.

O Seja izvršev. odbora Narodne stranke se vrši jutri, v torek, zvečer ob 8. uri v rdeči sobi restavracije Nar. dom v Celju. Vsi člani so vljudno povabljeni.

400 kamenov za obrambni sklad je že obljubljenih in deloma izročenih. Vi pa še niste nič storili, dasi bi lažje kot kdo drugi. Še gotovo niste nič slišali o zbirki, ker sicer bi bil vaš molk neverojeten!

O Iz Maribora. (Nemci se učijo slovenski.) V Mariboru se zelo širi med Nemci geslo: „učite se slovenski!“ Na vseh srednjih šolah se oglašajo nemški učenci za ponk v slovenščini, ker uvidevajo stariši, da dandanes ne gre drugače. Tudi obisk privatnih slovenskih tečajev za uradnike in dame se množi od leta do leta.

O Iz Maribora. „Mariborski Sokol“ priredi v sredo dne 29. t. m. ob 9. uri zvečer v Narodnem domu odhodnico br. dr. Marku Stanjku, h kateri se vabijo uljudno vsi prijatelji društva in odhajajočega marljivega voditelja.

O Antona Peska, pisatelja igre „Slepa ljubezen“, sedaj učitelja na šoli C. M. družbe v Velikovcu, je imenovala „osrednja deželna zveza učiteljskih društev v kraljevini češki“ za dopisujočega člana in mu podala diplomo.

O Bolfenski in središki naprednjaki so v proslavo zmage nad poslancem Meškom, ki je brzoglavno odtegnil svojo tožbo proti njim, zložili za družbo sv. Cirila in Metoda dne 24. t. m. znesek 6 K 22 v.

Veledzajniški proces se bliža koncu. V soboto je govoril kot zadnji dr. Miladinović in državni pravdnik je pričel s svojo repliko. Za tem pridejo va vrsto zopet govorniki s svojo dupliko. Koncem pravde se bo de izražali toženci. Proglašenje obsodbe sledi 9. oktobra ob 3. uri popoldne.

O Nova iznajdba. Uradnik Kristof Hehn v Gradcu je iznašel pripravo, potom katere bo de možno potrganim elektrovodnim žicam odvzeti tok in tako izključiti vsako nevarnost.

O Imenovan je za poštnega praktikanta in prideljen poštnemu uradu Ljubno 1 (na Muri) absolvirani gimnazijec g. Ludovik Zupančič iz Celja.

O Hmeljski trg v Žalcu. Včeraj je bila v Žalcu prodana večja partija goldinga in poznega hmelja po 200 K za 50 kg. — **Hmeljarsko društvo.**

O Umrl je včeraj popoldne gosp. Albert Planer, nadučitelj v št. Lenartu nad Laškim v 47. letu svoje starosti. Rajnik je zapustil 5 nepreskrbljenih otrok. Pogreb se vrši v torek popoldne ob 4. uri na slov. pokopališču v Celju. Sprevod bo de od mrtvašnice. — N. v m. p.!

O Iz Studencev pri Mariboru. — Učitelji na naši šoli so začeli ostro nastopati proti slovenskim otrokom, ki jih zmerjajo zaradi narodnosti. Neka deklica je imela v knjigi slovenski list, zaradi katerega jo je učitelj grozno oštel, da si upa „mit windischen Sachen“ v šolo. Učiteljica N. je zahtevala, naj vstanejo oni otroci, katerih stariši so pri „slovenskem društvu“ (menila je otroke, ki so dobili od C. M. družbe knjige in podpore). In glej,

teh otrok je bilo v razredu več kot „nemških“.

O Iz Studencev pri Mariboru. — Ginljive prizore smo videli, ko so se delile knjige naši deci. Starišev in otrok se je kar trlo na ulici in po stopnicah. Šole, edino šole je treba, da ostane mladina naša in da se okrepi probujena zavednost slovenskega delavstva.

O Iz Studencev pri Mariboru. — Zadeva slovenske ljudske šole v Studencih se bliža odločitvi, kar se sklepa lahko tudi iz nervozne nemškutarske gonje proti slovenskim starišem in šolskim otrokom. V tovarni in na ulicah se ne govori skoro nič drugega ko o slovenski „predrznosti“, ki hoče „posloveniti“ studensko šolo.

O Ormoška šparkasa, ki bi brez slovenske okolice itak morala skleniti račune, je darovala za po toči poškodovane posestnike orm. občine, ki je nemčurska, 4000 K, dočim je okolici obljubila samo 1000 K, ki jih ta prejme, ako to dovoli politična nadzorovalna oblast. — Ker nemškutarske šparkase navadno nimajo slovenskega denarja za slovensko ljudstvo, je čisto mogoče, „da oblast podpore ne bo dovolila“.

O Izginila je v Mariboru iz svojega stanovanja na Nagyjevi cesti 18 nadsprevodnikova žena Urša Šterbak. Ker se je ponovno izrazila, da si hoče vzeti življenje, je možno, da je radi vednih preprirov v domači hiši šla v Dravo.

O Svoji sestri je zažgal hišo v Kralovcih 31 letni Franc Ciproš, vsled česar je zgorela ena oseba in sta imela ona in njen mož Franc Košar 3400 K škode. On se je hotel maščevati, ker stariši niso njemu kot potepuhu in nepridipravu izročili doma. Obtoženi, ki je stal te dni pred mariborskimi porotniki, je bil že večkrat predkaznovan zaradi telesnega poškodovanja in enkrat radi zločina proti pravosti. — Kljub temu, da se ni posrečilo pravdniku krivdo dokazati, je porota obsodila Ciproša v 15 letno ječo.

O Narodna zbirka. G. Radoslav Knaflič, nadučitelj v Kokarjih je v občini Kokarje nabral 13 K a šolska učenka Stanka Pepelnak v Mozirju 8 kron, skupaj torej 21 K. Ta vrla deklica je povrh tega nabrala v Mozirju Rečici in Nazarjih 20 K, katera vsota se je nakazala naravnost družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljano z naročilom, naj se polovica odstopi za spomenik 20. IX. 1908. padlima narodnima mučenikoma Ldamiču in Lundru.

O „Valensko svatbo“, igrokaz v štirih dejanjih, uprizore mariborski srednješolci v korist dijaške kuhinje mariborske v nedeljo, dne 3. vinotoka 1909 ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Mariboru. Z ozirom na dobrodelen namen se pričakuje, da se te predstave udeleže vsi krogi polnoštevilno.

Mariborski srednješolci.

O Nemška šola v Šoštanju. V to ponemčevalnico ne zahajajo samo otroci nemškutarskih uslužbencev in nekaterih nemških podreptnikov, ampak žalibog tudi otroci popolnoma neodvisnih kmetov iz Družmirja in Gaberkov. Čudno se nam tudi zdi, da pohaja to šolo tudi deček kmeta Hlišek iz Gaberk. Ali ima njegov brat kaplan tako malo upliva, ali pa se mu mogoče ne zdi vredno, ga poučiti o njegovem nespamatnem koraku? Vsekakor bi bilo želeto, da stori svojo narodno dolžnost. Ako se hoče otrok naučiti nemški, se tega tudi na slovenski šoli nauči; dokaz temu je dejstvo, da so zopet trije učenci slovenske šole napravili izpit za srednje šole.

O Iz Ptujia. Kako so tiho! Kulturni narod, kje si? Nemško časopisje, oglosi

sel — Kadarkoli ima naše okrožno sodišče opraviti s kakim zanemarjenim požigalcem ali pretepačem iz slovenskega kraja, vsikdar se pišejo velikanski članki o slovenski surovosti, o razbojniškem ljudstvu in ves nemški svet mora poslušati, kaki divjaki žive na Spodnjem Štajerskem. V preteklem tednu pa se je obravnaval pred mariborskim okrožnim sodiščem tako žalostni slučaj iz „odlične“ nemške ptujske družine, da ne pomnimo nič podobnega. Tako grozne slike še slovensko življenje ni pokazalo. A ker se je vršilo tisto grozno hudodelstvo v nemški družini, se je slučaj samo omenil in zavil v tako nedolžno obliko, da moramo strmeti nad pristranostjo nemškega časopisja.

Koroške novice.

a Koroške slovenske učitelje, ki si hočejo ustanoviti stanovsko organizacijo, je ljubljanski „Slovenec“ pozval, naj se priklopijo k „Slomskovi Zvezi“. V „Učiteljskem tovarišu“ se ta insinuacija v daljšem dopisu s strani koroškega učitelja odločno zavrača.

a Umrl je v Gradcu 23. t. m. posestnik in župan iz Svinca na Koroškem, Jakob Talakerer.

a V koroškem deželnem zboru je vložil posl. dr. Angerer predlog za spremembe občinskega reda. — Dr. Steinwender je vložil predlog za spremembo zakona o vodnem pravu.

Učenega tata iščejo na Koroškem. Fotograf Giacomo Raodico iz Pizana v Italiji je ukradel v Vetrinju 2.060 K, štiri stare avstrijske tolarje in verižico k ari, ter z vsem pobegnil. Tat, ki se imenuje tudi Carlo Busetti, govori angleško, francosko, špansko, italijansko in nekoliko nemško.

Primorske novice.

Pri „Stabilimento tecnico Triestino“, oziroma v njegovi ladjedelnici pri sv. Roku je pred nekako 14 dnevi nastavilo delo vseh 59 kovačev-zakovičarjev, ker niso izposlovali večje plače. Ker vodstvo ni moglo dobiti drugih delavcev, je seveda tudi drugo delo začelo pešati in tekom prejšlega tedna je bilo vseh 880 delavcev odpuščenih. V soboto so ustavili delo.

z Deželno norišnico na Goriškem otvorijo kakor hitro bode imenovano uradniško osebje, predvsem ravnatelj. Precejšnje število dobro kvalificiranih prosilcev obeh narodnosti se je oglasilo. Deželni odbor je sestavil organizacijski statut za upravo službe v tem zavodu. Statut temelji na proučevanju računskega ravnatelja Kavčiča, ki se je v ta namen mudil v raznih norišnicah v tu- in inozemstvu.

z Laški protestni shod radi slov. učiteljskega v Gorici ni izpadel tako, kakor so pričakovali laški kaporioni. Laški kričači so se tako postavljali pred shodom, kakor bi se imela vpriporiti resnično kaka vstaja. Toda na shodu je bilo občutiti neoporečno deprimujoč utis, ki ga je bila napravila senzačna aretacija dr. Luzzatta in Lenasija!

z Ravnateljem slovenskega učiteljskega v Gorici je imenovan dose-danji ravnatelj slovenskih oddelkov v Kopru, šolski svetnik Bežek. Tudi vsi profesorji pridejo v Gorico.

Obrambni vestnik.

a Odgovor Roseggerju. Za obrambni sklad družbe sv. Cirila in Metoda so se nadalje zavezali plačati: 379. Dr. Ferdo Lašič, odv. kandidat v Ptuj v spomin na nedolžne žrtve 20. sept.; 380. Narodna čitalnica v Kranju (plačala 200 K); 381. Neimenovana iz Selške doline (plačala 200 K); 382. Po-

litično društvo za Dvorski okraj; 383. Posojilnica v Pišecah; 384. Arce Rajko, c. kr. poštni blagajnik v p. v Ljubljani; 385. Šepić Ivan, posestnik v Konjicah (plačal 200 K); 386. Obrtnijsko društvo Sv. Marija Magdalena podnja-Trst; 387. Dr. Anton Medved, prof. v Mariboru; 388. Dr. Franjo Rosina, odvetnik v Mariboru; 389. Voglar Janko, c. kr. poštni asistent v Mariboru; 390. Dr. Pavel Turner, zasebnik v Mariboru; 391. Dr. Radoslav Pipuš, odvetnik v Mariboru; 392. Neimenovani iz Maribora; 393. Pavla Voušek, sopr. sod. nadsvet. v Mariboru; 394. Obitelj Peče v Mariboru; 395. J. N. Šostarič, trgovec v Mariboru; 396, 397 398 Slovenski poštni uradniki v Mariboru (za 3×200); 399.—409. Slovenski železničarji v Mariboru (za 5×200).

Rnžiževnost.

a Slovenski zemljevid „Matice Slovenske“. V popolnito dose-danjim določitvam naj služi še to-le: Ves zemljevid bo 91 cm širok in 125 cm dolg ter izide v 4 listih. Dobiti ga bo ali enostavno na papirju ali napetega na platno; za ta zadnji slučaj je zopet razločevati troje: a) vsak izmed 4 listov je nalepljen na dobro, sivkasto platno in je razdeljen v 16 delov (torej zložitljiv, v žepnem formatu); b) vsi 4 listi se prilepijo skupaj na močno, belo platno, toda tako, da se da ves zemljevid zložiti v 4 dele (zemljevid bi se dal obe-siti); c) vsi 4 listi se prilepijo na skupno močno, belo platno kot celota; vsak zemljevid dobi zgoraj in spodaj ličen lesen rob in obešalo. Napenjanje stane: sub a) 2 K 52 vin. (za vse 4 liste), sub b) 3 K, sub c) 3 K 90 vin. — „Matica Slov.“ prosi p. n. gg. poverjenike in odjemalce zemljevida sploh, da bi ji z naročilom obenem blagovolili javiti, ali in kako naj se poedinim naročnikom zemljevid prilepi. Kdor pošlje le 5 K (ozir. ako ni matičar, 6 K), dobi zemljevid enostavno na papirju; na to opozarjamo zlasti p. n. gospodo, ki so že naročili zemljevid in doposlali 5 K.

a Zal in Rudabeh. Preložil iz perziščine dr. K. Glaser. Cena 40 vin. Veleučeni naš rojak nam je v imenovan brošuri podal odlomek iz svetovnoznane pesmi Šahname perzijskega pesnika Firduzija. Ne Poljaki, ne Čehi, ne Hrvati niti Srbi nimajo nič prevedenega iz Šahnameja, zato zasluži pisatelj priznanja. Zanimive so preložene vrstice, saj nam dajo četudi skozi kopreno zreti kos orientalske poezije. Ljubezen jim je snov, prastara in vendar večno nova, njeno hrepenenje, nje zapreke in končna zmaga. Na zadnji strani našteva pisatelj vse svoje spise in milo se nam stori, ko je našel pri svoji učenosti in marljivosti tako malo priznanja. Pred 26 leti je napravil doktorat iz sanskrita ne samo prvi Jugoslovani, temveč prvi Avstrijec in potem šele so prišli na vrsto razni Nemci, ki sede sedaj na vseničiliških stolicah! In njegovo največje delo, zgodovina slov. slovstva? Skozi 15 let je čutil vsak poklican in nepoklican kritik pravico, obreigniti se ob tem delu, in neki klerikalni veleum, ki pa sam še ničesar poštenega ni napisal, ga imenuje kratkomalo ponesrečen poizkus. Čemu tako krivično kratiti istinite zasluge?

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Včerajšnja poročila.

Proti novim davkom.

v Brno, 26. sept. Socijalisti demonstrirajo danes v Brnu in drugih moravskih mestih s shodi in obhodi proti nameravanim novim davkom, zlasti proti zvišanju deželnih doklad na pivo.

Deželnozborske volitve na Goriškem.

v Gorica, 26. sept. Danes je volila splošna kurija. Na slovenski in na laški strani prišlo do ožjih volitev med klerikalnimi in naprednimi kandidati. Slovenci v laški furlanski splošni skupini povzročili s števnimi kandidati ožjo volitev. Natančni rezultati bodo znani šele jutri.

Današnja poročila.

Pogajanja v Pragi.

v Praga, 27. sept. Tudi tekom včerajšnjega dneva so se pogajanja nadaljevala. Kakor hitro bi se Čehi odločili za to, da se vladne predloge odkažejo posebni komisiji, se bode sklicala konferenca klubovih načelnikov, ki bode določila dnevni red za deželni zbor. Kdaj bode sklicana prihodnja seja deželnega zbora, se še danes ne ve. Ako ne pride do sporazuma, namerava vlada brez vsake druge seje deželni zbor zaključiti.

Politična kriza na Ogrskem.

v Budimpešta, 27. sept. Danes je zboroval takozvani bančni odsek drž. zbora, ki je sklenil predlagati ustanovitve samostojne ogrske državne banke.

v Budimpešta, 27. sept. Danes ob 11. uri dop. je imel izvrševalni odbor neodvisne stranke sejo, v kateri se je sklepalo glede političnega položaja. Košut je povedal sporočilo Wekerlovo, da ga namerava cesar kot vodjo neodvisne stranke zaslišati v avdijenci. Zategadelj bi ne bilo na mestu, ako bi neodvisna stranka že sedaj zavzela kako stališče glede političnega položaja in bode torej najboljša, da poteče jutrišnja seja državne zbornice popolnoma mirno in da se potem odgodi dež. zbor do 15. oktobra. Člani izvršev. odbora so vzeli to na znanje. Jutrišnja seja ogrske državne zbornice bode torej čisto kratka, nato pa bode sledila odgoditev.

Iz Srbije.

a Belgrad, 26. sept. V Budimpešti razširjena poročila, da je kralj Peter umorjen, so popolnoma neresnična. — Oktobra meseca pridejo člani ruske dume na obisk v Srbijo. — „Štampa“ poroča, da je dovolila vlada princu Juriju pol milijona kron za plačilo njegovih dolgov in pa letno apanažo 120 tisoč kron.

Vojna pri Melilli.

a Madrid, 26. sept. Španske čete so zasedle včeraj po lahkem boju postojanko Tamina, južno od Marchice; izgube Španjolce niso bile velike. Ta postojanka je za nadaljne operacije španske armade zelo važna.

Protičeška gonja na Dunaju.

z Dunaj, 27. septembra. Narodno-socijalno „Češko ljudsko politično društvo“ je imelo včeraj v 20. okraju shod, katerega so skušali nemški nacionalci preprečiti. Prišlo je do spopada, pri katerem sta bila jeden Nemeec in jeden Čeh ranjena. Tudi v 6. okraju je došlo do demonstracij, ker so skušali preprečiti češko veselico v neki gostilni. Policija je gostilno zastražila; razdivjani nemški demonstranti so pri tem metali kamenje na stražnike in pri tem ranili dva moža. Nato so skušali Nemci priti pred češki „Narodni dom“ v 15. okr., kjer se je vršil češki protestni shod proti lex-Axmanna. Policija je ulico zaprla; 5 demonstrantov je bilo aretiranih. Dve osebi sta ranjeni z nožem (Čeha?) in ena s palico.

Sklicanje državnega zbora.

z Dunaj, 27. septembra. Današnji jutranji listi poročajo, da namerava vlada sklicati drž. zbor že 19. oktobra.

Eksplodizija „Republike“.

Pariz, 26. sept. Pogreb ponesrečenih častnikov in podčastnikov, ki so bili v čolničku ponesrečenega vodljivega zrakoplova „Republike“ se bode vršil v Moulinsu. Pogreba se udeležita vojni minister in pa ministerski predsednik Briand. Listi so priredili nabiranje darov za vdove ponesrečenih in pa za zgradnjo družega francoskega

vodljivega zrakoplova. Mrtvecem se je dalo na prsi znamenje častne legije. Podpisali so se že tudi večji zneski za spomenik ponesrečnim vojaškim zrakoplovcem.

Različne vesti.

o Budimpešta, 27. sept. Umrl je ogrski drž. poslanec Thaly.

o Dunaj, 27. sept. Tukaj so zaprli 6 bivših žen sultana Abdul Hamida zaradi nenavadne obleke (!).

o Novi Jork, 27. sept. Glasom neke brzojavke iz Caracasa je tam ustrelil prejšnji načelnik obč. odbora Garcin na cesti obč. odbornika Chamiersa, kateri mu je očital poneverjenje obč. denarja.

Tržne cene.

25. septembra.

Dunajska borza za kmetijske pridelke. Radi židovskega praznika je bil obisk in promet slah.

Sladkor. Praga: 25. sept. sur. sladkor prompt K —, nova kampanja K 24'40. Tendencia mirna. — Vreme: deževno.

Sladkor. Trst, 25. septembra: Centrifugal Pilés prompt K 31½ do K 32½, za november - marec K 30½ do K 31. Tendencia mirna.

Budimpešta, 25. sept. Svinjad: ogrske stare, težke — do — vin. mlade, težke 146 do 148 vin., mlade, srednje 146—148 v, mlade, lahke 146—148 v. zaloga 26.620 komadov. Prignano 666 komadov, odgnano 413. Ostalo torej 26.873 komadov. Tendencia živahna.

Po svetu.

a Kitajci proti Avstraliji. Ker avstralska vlada Kitajcem ni dovolila, da si za svoje otroke najamejo kitajskega učitelja, so postali tako ogorčeni, da so naprosili kitajsko trgovsko društvo, naj ne kupuje nobenih avstralskih proizvodov več. Če se to zgodi, bomo lahko govorili o malem vzroku in velikem učinku.

a Izjalovljeno gladovanje. Dve sfragetki, ki se radi pouzročeni nemirov nahajate v prisilni delavnici v Londonu, ste pričeli gladovati. A ta stavka se jima je ponesrečila, ker so jih oblasti prisilile k jedi.

Loterijske številke.

Trst, 27. septembra 1909: 59, 66, 81, 2, 7.
Linc, „ „ „ 43, 17, 42, 2, 11.

Strojepisec

tudi začetnik, sprejme se s 1. oktobrom .1. Stenografi imajo prednost. Plača po dogovoru. Ponudbe na dr. Karola Grossmann, odvetnika v Ljutomer.

Solicitatorja

sprejme

dr. R. Pipuš,
odvetnik v Mariboru.

468 3-2

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru

v dr. Rosinovi hiši, Tegethoffova c. št. 16

se priporoča slavnemu občinstvu v izdelovanje vsakovrstne obleke za gospode. — Velika zaloga blaga na razpolago. 39 51—32

Cene nizke. — Postrežba točna.